

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА МОВИ ЖУРНАЛІСТА

Другий (магістерський) рівень

Освітня програма **06 Журналістика та медіакомунікація**

Спеціальність **061 Журналістика**

Галузь знань **06 Журналістика**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Культура мови журналіста
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Викладач	Савчук Руслана Любомирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	0978123234
E-mail викладача	ruslana.savchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркові
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Пн. 13.30-15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<i>Предметом</i> вивчення навчальної дисципліни є культура мовлення та мовленнєвої поведінки в мас-медіа. Предмет курсу «Культура мови журналіста» покликаний ознайомити студентів з особливостями передачі інформації та побудови комунікації за допомогою мовного етикету та культури мовлення. Методологічними засадами дисципліни є розгляд мовознавчих проблем у контексті сучасних гуманітарних знань, антропоцентричний підхід до мовних явищ, який зобов'язує вивчати «мову в людині». Основну увагу звернено на особливості культури мови, культури усного мовлення, культури професійного мовлення журналіста. Навчальна дисципліна «Культура мови журналіста» базується на курсах «Мова ЗМІ», «Журналістська майстерність» та «Риторика», тісно пов'язана з дисциплінами «Культура мови та типологія помилок у ЗМІ», «Редакторський практикум», «Практична стилістика», «Радіовиробництво», «Телевиробництво» тощо. Інтегративність курсу не тільки забезпечує ознайомлення студентів із теоретичними основами культури мовлення, а й дає змогу закріпити професійні знання та вміння у журналістській діяльності.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<i>Мета</i> навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів із засадами культури мовлення, закріплення професійних знань та вмінь вербальної та невербальної комунікації. Постійними є пошуки концептуальних засад вивчення культури українського ефірного мовлення, визначення його місця у системі національних цінностей, ролі у державотворчих процесах, розкриття його потенційних можливостей. <i>Цілі</i> навчальної дисципліни: вивчення культури українського ефірного мовлення; визначення його місця у системі національних цінностей; формування професійної мовнокомунікативної компетенції.	
4. Загальні та фахові компетентності	
Загальні та фахові компетентності, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни: - обізнаність із культурою усного публічного мовлення на основі теоретичних надбань лінгвістики та риторики, досвіду національного радіо та телебачення; - уміння трансформувати набуті теоретичні знання у засоби розв'язання важливих професійних завдань журналістики; - готовність до відбору, оцінки і застосування у майбутній професійній діяльності нових ідей і методик; - здатність до інноваційної діяльності як умова формування професіоналізму майбутнього	

фахівця; - готовність до саморозвитку та самовдосконалення, креативність; - комунікативність, етична компетентність, толерантність.			
5. Результати навчання			
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен : знати: предмет, завдання і зміст дисципліни; особливості організації текстової та комунікаційної діяльності; специфіку побудови журналістського матеріалу для теле- та радіомовлення; особливості структури радіо- й телетекстів та їхню жанрову специфіку. вміти: застосовувати на практиці професійні знання, уміння, навички а також принципи діяльності журналіста; вміти аналізувати своє і чуже ефірне мовлення, виявляти відхилення від норм, застосовувати різні засоби для їх подолання.			
5. Організація навчання навчальної дисципліни			
Обсяг курсу 90 год.			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		12 год.	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18 год	
самостійна робота		60 год.	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
1 семестр	061 Журналістика	6 рік	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	Лекції	Заняття	самост.роб.
Тема 1. Теоретичні засади культури мови. Мова і мовлення. Еволюція масового комунікування. Функції мови. Мовленнєве самовиховання і його роль у становленні особистості журналіста.	2	2	10
Тема 2. Основні поняття культури мови в журналістиці. Толерування культури мовлення в Україні. Мовна освіта. Мовне виховання. Мовленнєва поведінка.	2	2	10
Тема 3. Мовлення як запорука розвитку якісної журналістики. Мовленнєва культура в контексті мовної політики держави. Культура медійного слововживання. Неологічна лексика в ЗМІ. Культура звертань.	2	2	10
Тема 4. Усне мовлення як найважливіший елемент комунікації. Основні норми усного професійного мовлення. Мовний, мовленнєвий та спілкувальний етикет.	2	4	10

Різновиди спілкування і стилі комунікативної поведінки. Культура спілкування тележурналіста.			
Тема 5. Дикція у професійній підготовці журналіста. Дикція. Значення дикції у професійній підготовці журналіста. Сучасні вимоги до журналіста-ефірника. Поняття артикуляції. Артикуляція голосних звуків. Артикуляція приголосних звуків.	2	4	10
Тема 6. Дотримання орфоепічних норм у теле- та радіо ефірах Норми орфоепії української літературної мови. Наголос. Різновиди наголосу в українській мові. Типові відхилення від акцентуаційних норм у мовленні радіо- та телеведучих. Інтонація як важливий елемент культури мовлення. Паузи і темп мовлення як технічні показники виразного мовлення і виразного читання.	2	4	10
Загальна кількість	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Поточне опитування, тестування та самостійна робота – 30 балів. Контрольна робота – 20 балів. Підсумкова письмова робота (екзамен) – 50 балів.		
Вимоги до письмової роботи	Письмова робота складається із трьох теоретичних та одного практичного завдання.		
Практичні заняття	Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за семінарські заняття чи завдання самостійної роботи.		
7. Політика навчальної дисципліни			
Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.			
8. Рекомендована література			
1. Биби́к С. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення: монографія. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. 589 с.			

2. Василик Л. Світоглядна публіцистика сучасних літературно-художніх видань: концептосфера національної ідентичності: монографія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 416 с.
3. Васьківський Ю. За що ми любимо українську мову. *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 12. С. 41–43.
4. Вихованець І. Р. «Розмовляймо українською»: мовознавчі етюди. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2012. 160 с.
5. Дмитровський З. Телевізійна журналістика: навч. посібник. 3-тє вид., доп. Львів: ПАІС, 2009. 224 с.
6. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Коць Т. А., Сюта Г. М., Чемеркін С. Г. Літературна норма і мовна практика: монографія / За ред. С. Я. Єрмоленко. Ніжин: ТОВ «Видавництво «АспектПоліграф», 2013. 320 с.
7. Забіяка В. А., Забіяка І. М. Світ фразеологізмів. Етимологія, тлумачення, застосування: практ. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 304 с.
8. Капелюшний А. О. Телебачення прямого ефіру: практика мовлення, типові помилки: навч. посібник. Львів: ПАІС, 2011. 400 с.
9. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 367 с.
10. Крупський І. В. Мовна диференціація преси Галичини напередодні Першої світової війни. *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Журналістика*. 2014. Вип. 39. С. 234–241.
11. Кузнєцова Т. В. Аксіологічні моделі масмедійної комунікації: монографія. Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. 304 с.
12. Культура спілкування в журналістській практиці: навч.-метод. посібник / укладачі: Н. Бабич, О. Жук. – Чернівці: Букрек, 2012. 160 с
13. Куньч З. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посібник Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 248 с.
14. Лизанчук В. Журналістська майстерність: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 376 с
15. Лубкович І. Інформаційна журналістика: методи збору інформації, відображення дійсності та жанри: навч. посібник. Львів: ПАІС, 2017. 104 с.
16. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. 4-те вид. Львів: Літопис, 2010. 538 с
17. Масенко Л. Суржик: між мовою і «язиком». Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2011. 137 с.
18. Мірченко М. В. Основи екології української літературної мови: проблеми, можливості, перспективи. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. Вип. 50 ; Серія «Філологічна». С. 16–19.
19. Потятиник Б. Інтернет-журналістика: навч. посібник. Львів: ПАІС, 2010. 244 с.
20. Сабліна С. В. Сучасні мовознавчі проблеми дослідження українського мовного етикету. URL: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/2783.pdf>
21. Савчук Р. Л. Культура мови журналіста (для магістрів спеціальності «Журналістика» денної форми навчання) : хрестоматія з дисципліни. Івано-Франківськ : ПНУ, 2019. 61 с.
22. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підручник. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
23. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля – К., 2010. 844 с.
24. Сербенська О., Білоус М., Дацишин Х. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: навч. посібник / за заг. ред. О. Сербенської. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 258 с.
25. Сучасна українська літературна мова : Морфологія. Синтаксис : підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева. Київ : Знання, 2010. С. 150–153.
26. Фаріон І. Мова – краса і сила: суспільно-креативна роль української мови XI –

середини XIX ст.: монографія. 4-те вид., без змін. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011. 212 с.

27. Яцимірська Марія. Наука про комунікування: генеза, засади, мова. *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Журналістика*. 2011. Вип. 34. Ч. 1. С. 208–214.

Інформаційні ресурси

1. Всеукраїнські Інтернет-видання:

<http://www.pravda.com.ua/>

<http://24tv.ua/>

<http://www.radiosvoboda.org/>

<http://www.hromadske.tv/air/efir/>

<http://zik.ua/>

2. Інтернет-версії місцевих та всеукраїнських газет:

Галичина <http://www.galychyna.if.ua/>

Репортер <http://report.if.ua/>

Галицький кореспондент <http://gk-press.if.ua/>

Дзеркало тижня <http://dt.ua/>

День <http://www.day.kiev.ua/uk>

3. Інтернет-телебачення:

Громадське ТВ: <http://www.hromadske.tv/air/efir/>

Експрес-ТВ <http://espresso.tv/>

ЗІК: <http://zik.ua/>

4. Місцеві Інтернет-видання:

Фіртка <http://firtka.if.ua>

Вікна <http://vikna.if.ua/>

Стик <http://styknews.info/>

Паралелі <http://paralleli.if.ua/>

Версії <http://versii.if.ua/>

Викладач

